

sosial sahələrdə baş verən dəyişikliklərə adaptasiya olmaq məqsədilə psixologiya elminin imkanlarından istifadənin öyrənilməsidir. Müasir dövrdə hər bir sahədə müvəffəqiyyətin təmin olunması üçün gənclərdən müstəqil, yaradıcı təfəkkür, kreativ düşüncə, eləcə də öz biliklərindən səmərəli istifadə etmək bacarıqları tələb olunur. Həmçinin dünya bazarında sağlam rəqabətin təmin olunması insanların ünsiyyət mədəniyyətinin, özünüifadə bacarığının yüksək səviyyədə olması ilə bilavasitə bağlıdır. Psixologiya kursunun tədrisi formalaşmaqda olan şəxsiyyətin potensial imkanlarının, onun idrak proseslərinin, emosional sferasının, maraq və qabiliyyətlərinin, ünsiyyət bacarıqlarının öyrənilməsi baxımından məqsədemüvafiqdir. Fənnə aid biliklərə yiyələnmək hər bir tələbəyə cəmiyyətdə baş verən hadisələri, eləcə də özünü bir şəxsiyyət kimi dərk etmək, ünsiyyət sahəsindəki çətinlikləri aradan qaldırmaq imkanı yaradır. Bundan əlavə şagird şəxsiyyətini hərtərəfli formalaşdırmaq məqsədilə psixikanın ontogenetik inkişafı və təlim, tərbiyə, müəllim şəxsiyyətinə verilən tələblər sistemli şəkildə tələbələrə çatdırılır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbələrin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açır bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözle	Hərflə

1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: Auditoriya saati -75 (45 saat mühazirə)

N	Keçiriləcək mövzuların məzmunu Mühazirə	Mühazirə	Tarix
1	Mövzu. Psixologiyanın predmeti və praktik əhəmiyyəti Plan: 1. Psixologiya psixika haqqında elm kimi 2. Psixologiya elminin sahələri və onların təsnif prinsipləri 3. Psixologiya elminin başqa elmlərlə əlaqəsi 4. Psixologiyanın tədqiqat metodları Mənbə: (1; 2; 3)	2	
2	Mövzu. Psixologiyanın təşəkkül tarixi Plan: 1. Qədim dövrlərdə psixoloji fikrin inkişafı 2. XVII-XVIII əsrlərdə psixologiyanın inkişafı 3. Azərbaycanda psixoloji fikrin inkişafı Mənbə: (2; 3; 4; 5)	2	
3	Mövzu. Psixika və şüur Plan: 1. Psixikanın filogenezdə inkişafı 2. Şüur psixikanın yüksək forması kimi 3. Şüurun funksiyaları Mənbə: (1; 2; 3)	2	
4	Mövzu. Fəaliyyət və onun psixoloji səciyyəsi Plan: 1. Fəaliyyət haqqında anlayış 2. Fəaliyyətin strukturu 3. Fəaliyyətin əsas növləri Mənbə: (1; 2; 3)	2	
5	Mövzu. Ünsiyyət və onun psixoloji səciyyəsi Plan: 1. Ünsiyyət haqqında anlayış 2. Nitq verbal ünsiyyət kimi 3. Qeyri-verbal ünsiyyət 4. Ünsiyyətin əsas tərəfləri 5. Ünsiyyət çətinlikləri və onların aradan qaldırılması yolları Mənbə: (1; 2; 3;)	2	
6	Mövzu. Şəxsiyyət və onun psixoloji səciyyəsi Plan: 1. Fərd, fərdiyyət və şəxsiyyət anlayışları 2. Şəxsiyyətin psixoloji strukturu 3. Şəxsiyyətin mənlilik şüuru 4. Özünüqiymətləndirmə və iddia səviyyəsi Mənbə: (1; 2; 3)	2	
7	Mövzu. Şəxsiyyətin fəallığı və istiqaməti Plan: 1. Şəxsiyyətin fəallığı və onu təmin edən amillər 2. Şəxsiyyətin istiqamətinin xarakteristikası, tələbat və onun	2	

	<p>növləri</p> <p>3. Davranış motivləri haqqında anlayış</p> <p>4. Maraqlar, əqidə və cəhdlər</p> <p>Mənbə: (1; 2; 3)</p>		
8	<p>Mövzu. Şəxsiyyətlərarası münasibətlər</p> <p>Plan:</p> <p>1. Qrup haqqında anlayış</p> <p>2. Qrupun təsnifatı</p> <p>3. Kollektiv qrupun yüksək forması kimi</p> <p>4. Liderlik və rəhbərlik</p> <p>Mənbə: (1; 2; 3)</p>	2	
9	<p>Mövzu. Psixi proseslər və onların formaları: duyğular və qavrayış</p> <p>Plan:</p> <p>1. Duyğular və onun növləri</p> <p>2. Həssaslıq və hədlər</p> <p>3. Duyğuların fizioloji mexanizmi</p> <p>4. Qavrayış və onun xüsusiyyətləri</p> <p>5. Qavrayışın növləri</p> <p>Mənbə: (1; 2; 3; 6)</p>	2	
10	<p>Mövzu. Diqqət və hafizə</p> <p>Plan:</p> <p>1. Diqqətin psixoloji səciyyəsi və mahiyyəti</p> <p>2. Diqqətin növləri və fizioloji mexanizmi</p> <p>3. Diqqətin xüsusiyyətləri</p> <p>4. Hafizə və əsas hafizə prosesləri</p> <p>5. Hafizənin növləri</p> <p>Mənbə: (1; 2; 3; 6)</p>	2	
11	<p>Mövzu. Təfəkkür və təxəyyül</p> <p>Plan:</p> <p>1. Təfəkkür və onun formaları</p> <p>2. Təfəkkürün nitqlə qarşılıqlı əlaqəsi</p> <p>3. Təxəyyül haqqında anlayış</p> <p>4. Təxəyyülün növləri</p> <p>Mənbə: (1; 2; 3; 6)</p>	2	
12	<p>Mövzu. Emosiya, hisslər və iradə</p> <p>Plan:</p> <p>1. Hiss və emosiyalar haqqında anlayış</p> <p>2. Hisslərin keçirilmə formaları</p> <p>3. Ali hisslər</p> <p>4. İradə, iradi işin əsas mərhələləri</p> <p>5. Şəxsiyyətin iradi keyfiyyətləri</p> <p>Mənbə: (1; 2; 3;)</p>	2	
13	<p>Mövzu. Şəxsiyyətin fərdi-psixoloji xüsusiyyətləri: temperament</p> <p>Plan:</p> <p>1. Temperament haqqında anlayış</p> <p>2. Temperament haqqında təlimlər</p> <p>3. Temperamentin xassələri və tipləri</p> <p>4. Temperament və fərdi fəaliyyət üslubları</p> <p>Mənbə: (1; 2; 3;)</p>	2	
14	<p>Mövzu. Xarakter və qabiliyyətlər</p> <p>Plan:</p> <p>1. Xarakterin mahiyyəti və əlamətləri</p> <p>2. Xarakterin aksentuasiyası</p> <p>3. Qabiliyyət haqqında anlayış</p> <p>4. Qabiliyyətlərin formalaşması</p>	2	

	Mənbə: (1; 2; 3)		
15	Mövzu. Yaş psixologiyasının mövzusu, vəzifələri və tədqiqat metodları Plan: 1. Yaş psixologiyasının mövzusu və vəzifələri 2. Psixi inkişafın hərəkətverici qüvvələri və zəruri şərtləri 3. Psixi inkişafın yaş xüsusiyyətləri Mənbə: (2; 7; 8)	2	
16	Mövzu. Kiçik məktəblilərin psixoloji xüsusiyyətləri Plan: 1. Kiçik məktəbliləri xarakterizə edən xüsusiyyətlər 2. Kiçik məktəblilərdə hiss və emosiyaların inkişafı 3. Kiçik məktəblilərin təlim fəaliyyətinin quruluşu 4. Kiçik məktəbli şəxsiyyətinin formalaşması Mənbə: (2; 7; 8)	2	
17	Mövzu. Yeniyetməlik və erkən gəncliyin ümumi xarakteristikası Plan: 1. Yeniyetməlik yaş dövrünün psixoloji xüsusiyyətləri 2. Yeniyetmələrin təlim fəaliyyəti 3. Yeniyetməlik dövründə mənlilik və əxlaqi şüurun inkişafı 4. Gənclik yaş dövrünün psixoloji səciyyəsi 5. Gənclərin əmək fəaliyyəti və peşəyönümü Mənbə: (2; 7; 8)	2	
18	Mövzu. Pedaqoji psixologiyanın mövzusu, vəzifələri və metodları Plan: 1. Pedaqoji psixologiyanın mövzusu və vəzifələri 2. Pedaqoji psixologiyanın sahələri və əsas problemləri 3. Pedaqoji psixologiyanın inkişaf tarixi 4. Pedaqoji psixologiyanın tədqiqat metodları Mənbə: (2; 8; 9)	2	
19	Mövzu. Tərbiyənin idarə olunması və özünütərbiyə Plan: 1. Tərbiyənin psixoloji mahiyyəti 2. Şəxsiyyətin inkişafı və özünütərbiyə 3. "Çətin" uşaqların tərbiyəsinin psixoloji problemləri 4. Tərbiyə işinin metodları Mənbə: (2; 8; 9)	2	
20	Mövzu. Təlim psixologiyası Plan: 1. Təlimin psixoloji səciyyəsi 2. Təlim fəaliyyətinin strukturu 3. Təlim psixologiyası və müasir dərslər 4. Təlim və psixi inkişaf 5. Öyrənməyə qabillik problemi Mənbə: (2; 8; 9)	2	
21	Mövzu. Pedaqoji fəaliyyətin xüsusiyyətləri Plan: 1. Pedaqoji fəaliyyətin mahiyyəti və strukturu 2. Pedaqoji funksiyaların mahiyyəti 3. Pedaqoji ünsiyyət və onun cəhətləri Mənbə: (2; 8; 9)	2	
22	Mövzu. Müəllim şəxsiyyətinin psixologiyası Plan: 1. Müəllim şəxsiyyətinə verilən tələblər 2. Müəllimin qarşılaşdığı psixoloji çətinliklərin tipləri	2	

3. Müəllim şəxsiyyətinin peşə-pedaqoji istiqamətləri və pedaqoji bacarıqları

4. Müəllimin pedaqoji qabiliyyətləri

Mənbə: (2: 8: 9)

23

Mövzu: Məktəbdə psixoloji xidmətin istiqamətləri

Plan:

1. Məktəbdə psixoloji xidmətin əsas istiqamətləri
2. Psixoloji xidmətin elmi aspektləri
3. Şagird şəxsiyyətinin və sinif kollektivinin öyrənilməsi
4. Dersin psixoloji təhlili

Mənbə: (10: 12)

Cəmi:

45s

Seminar

1	Psixologiyanın predmeti və praktik əhəmiyyəti	2
2	Psixologiyanın təşəkkül tarixi. Psixika və şüur	2
3	Fəaliyyət və onun psixoloji səciyyəsi	2
4	Ünsiyyət və onun psixoloji səciyyəsi	2
5	Şəxsiyyətin psixoloji səciyyəsi, fəallığı və istiqaməti	2
6	Şəxsiyyətlərarası münasibətlər. Psixi proseslər və onların formaları: duyğular və qavrayış	2
7	Diqqət və hafizə. Təfəkkür və təxəyyül	2
8	Emosiya, hisslər və iradə	2
9	Şəxsiyyətin fərdi-psixoloji xüsusiyyətləri: temperament, xarakter və qabiliyyətlər	2
10	Yaş psixologiyasının mövzusu və tədqiqat metodları. Kiçik məktəblilərin psixoloji xüsusiyyətləri	2
11	Yeniyyətçilik və erkən gəncliyin ümumi xarakteristikası	2
12	Pedaqoji psixologiyanın mövzusu və metodları. Tərbiyənin idarə olunması və özünütərbiyə	2
13	Təlim psixologiyası və pedaqoji fəaliyyətin xüsusiyyətləri	2
14	Müəllim şəxsiyyətinin psixologiyası	2
15	Məktəbdə psixoloji xidmətin istiqamətləri	2

30 s.

Cəmi:

XI. Fənn üzrə tələblər:

Psixologiyayı öyrənməklə tələbə əsas psixoloji problemlər, psixoloji hadisələr haqqında zəruri məlumatlara yiyələnməlidir. Müasir psixologiya haqqında elmi biliklərə yiyələnməklə, insan psixikasının imkanları haqqında müvafiq biliklər, ünsiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılması, özünüqiyətləndirmənin düzgün formalaşdırılması, şüur, onun mahiyyəti və funksiyaları, şəxsiyyəti xarakterizə edən xüsusiyyətlər, idrak proseslərinin inkişaf dinamikası, emosional halların orqanizmə təsiri, temperament tiplərinin xüsusiyyətləri, xüsusi qabiliyyəti və istedadı xarakterizə edən xüsusiyyətlər müqayisəli şəkildə analiz edilməlidir. Psixoloji biliklərə yiyələnməklə tələbə özünüdərk etmə imkanlarını əldə edərək psixoloji sağlamlığını təmin edə bilməlidir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- müəhazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimat və müzakirə;
- debat;
- müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1. Psixologiyanın aktual məsələlərini, predmetini və tədqiqat metodlarını bilir;

FTN 2. Psixika və şüurun müqayisəli təhlili əsasında şüurun funksiyalarını, xarakteristikasını izah edir;

FTN 3. Fəaliyyət və ünsiyyətin növlərinin psixi inkişaf prosesində təsir mexanizmlərini təhlil edir;

FTN 4. İdrak proseslərinin mahiyyətini, funksiyalarını, növlərini, xüsusiyyətlərini ayırd edir;

FTN 5. Psixoloji vəziyyət, hal və halətlər, onların insanın orqanizminə təsiri, davranışında təzahür xüsusiyyətləri haqqında məlumatlar təhlil edir;

FTN 6. Şəxsiyyətin fərdi-psixoloji xassələrini real həyat hadisələri əsasında təhlil edir.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikirlərinin öyrənilməsi

XV. İmtahan sualları:

1. Psixologiya psixika haqqında elm kimi
2. Psixologiya elminin sahələri və onların təsnif prinsipləri
3. Psixologiyanın tədqiqat metodları
4. Qədim dövrlərdə psixoloji fikrin inkişafı
5. Azərbaycanda psixoloji fikrin inkişafı
6. Psixikanın filogenezdə inkişafı
7. Şüur psixikanın yüksək forması kimi
8. Fəaliyyət haqqında anlayış
9. Fəaliyyətin əsas növləri
10. Ünsiyyət haqqında anlayış
11. Nitq verbal ünsiyyət kimi
12. Qeyri-verbal ünsiyyət
13. Fərd, fərdiyyət və şəxsiyyət anlayışları
14. Şəxsiyyətin mənlilik şüuru və onun strukturunda fərqləndirilən cəhətlər
15. Şəxsiyyətin istiqamətinin xarakteristikası, tələbat və onun növləri
16. Qrupun təsnifatı
17. Duyğular və onun növləri
18. Qavrayış və onun xüsusiyyətləri
19. Qavrayışın növləri
20. Diqqətin növləri və fizioloji mexanizmi
21. Diqqətin xüsusiyyətləri
22. Hafizə və əsas hafizə prosesləri
23. Hafizənin növləri
24. Təfəkkür və onun formaları
25. Təxəyyül və onun növləri
26. Hiss və emosiyalar haqqında anlayış
27. Hisslərin keçirilmə formaları
28. Ali hissələr
29. İradə və iradi işin əsas mərhələləri
30. Temperament haqqında təlimlər
31. Temperamentin xassələri və tipləri
32. Xarakterin mahiyyəti və əlamətləri
33. Qabiliyyət haqqında anlayış
34. Yaş psixologiyasının mövzusu və vəzifələri
35. Psixi inkişafın hərəkətverici qüvvələri və zəruri şərtləri
36. Psixi inkişafın yaş xüsusiyyətləri
37. Kiçik məktəbliləri xarakterizə edən xüsusiyyətlər
38. Yeniyetməlik yaşı dövrünün psixoloji xüsusiyyətləri
39. Gənclik yaşı dövrünün psixoloji səciyyəsi
40. Pedaqoji psixologiyanın sahələri və əsas problemləri
41. Tərbiyənin psixoloji mahiyyəti
42. Təlimin psixoloji səciyyəsi
43. Öyrənməyə qabillik problemi
44. Pedaqoji fəaliyyətin mahiyyəti və strukturu
45. Pedaqoji ünsiyyət və onun cəhətləri
46. Müəllim şəxsiyyətinə verilən tələblər
47. Müəllimin qarşılaşdığı psixoloji çətinliklərin tipləri

48. Müəllimin pedaqoji qabiliyyətləri
49. Məktəbə psixoloji xidmətin əsas istiqamətləri
50. Şagird şəxsiyyəti və sinif kollektivinin öyrənilməsi

XVI. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I kollokvium sualları:

1. Psixologiya psixika haqqında elm kimi
2. Psixologiya elminin sahələri və onların təsnif prinsipləri
3. Psixologiyanın tədqiqat metodları
4. Qədim dövrlərdə psixoloji fikrin inkişafı
5. Azərbaycanda psixoloji fikrin inkişafı
6. Psixikanın filogenezdə inkişafı
7. Şüur psixikanın yüksək forması kimi
8. Fəaliyyət haqqında anlayış
9. Fəaliyyətin əsas növləri
10. Ünsiyyət haqqında anlayış
11. Nitq verbal ünsiyyət kimi
12. Qeyri-verbal ünsiyyət
13. Fərd, fərdiyyət və şəxsiyyət anlayışları
14. Şəxsiyyətin mənlilik şüuru və onun strukturunda fərqləndirilən cəhətlər
15. Şəxsiyyətin istiqamətinin xarakteristikası, tələbat və onun növləri

II kollokvium sualları

1. Qrupun təsnifatı
2. Duyğular və onun növləri
3. Qavrayış və onun xüsusiyyətləri
4. Diqqətin növləri və fizioloji mexanizmi
5. Hafizə və əsas hafizə prosesləri
6. Təfəkkür və onun formaları
7. Təxəyyül və onun növləri
8. Hiss və emosiyalar haqqında anlayış
9. Hisslərin keçirilmə formaları
10. İradə və iradi işin əsas mərhələləri
11. Temperamentin haqqında təlimlər
12. Xarakterin mahiyyəti və əlamətləri
13. Qabiliyyət haqqında anlayış
14. Yaş psixologiyasının mövzusu və vəzifələri
15. Psixi inkişafın hərəkətverici qüvvələri və zəruri şərtləri

Psixologiya fənninin sillabusu 6001019 - Tarix-coğrafiya müəllimliyi ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 13 fevral 2026-cı il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol №06).

Fənn müəllimləri: b/m N.İ. Cəfərova

 b/m R.S.Hüseynova

Kafedra müdiri: dos. A.X.Əliyev